

софських поглядів учених на пояснення сутності економічного аналізу. Як результат предмет і завдання його розроблялися у різних аспектах, з тією чи іншою мірою конкретності, по-різному визначається й місце аналізу в управлінні.

Розвиток економічного аналізу знаходився та продовжує знаходитися під беззаперечним впливом теорії та практики управління. Подальша еволюція економічного аналізу повинна обов'язково враховувати ті пріоритети, які складаються у менеджменті. За умови дотримання цієї вимоги буде зростати потреба в економічному аналізі, удосконаленні його методології, методики та організації, що є надзвичайно важливим для розвитку науки в умовах ринкової економіки.

Література

1. Кунц Г. Управление: системный и ситуационный анализ управленческих функций / Г. Кунц, С. О'Доннел. — М.: Прогресс, 1981. — 421 с.
2. Мних Є. В. Економічний аналіз: [підручник] / Є. В. Мних. — [2-ге вид., перероб. та доповн.] — К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 472 с.
3. Павленко А. Ф. Трансформация курса «Экономический анализ деятельности предприятия»: [Науч. доклад.] / А. Ф. Павленко, Н. Г. Чумаченко. — К.: КНЕУ, 2001. — 88 с.

Ларікова Т. В., асистент кафедри обліку
в кредитних і бюджетних установах
та економічного аналізу,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ В УПРАВЛІНСЬКОМУ ОБЛІКУ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Управлінський облік включає основні елементи: планування, облік, аналіз, контроль та регулювання діяльності. Впровадження управлінського обліку в банківську діяльність націлене на інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень з метою:

- аналізу та оптимізації банківських продуктів (послуг);
- аналізу та управління рентабельністю банку;
- аналізу та оцінки діяльності банку і його структурних підрозділів.

При впровадженні управлінського обліку в банківську практику, основну увагу, необхідно, приділити саме аналітичним процедурам як по банку загалом, так і по окремим структурним підрозділам.

В економічній літературі чимало уваги приділено питанням аналітичним процедурам у системі управління, такими вченими як: Л. М. Кіндрацька [3], І. Парасій-Вергуненко [4], Л. О. Примостка [5], І. А. Клочков [2]. При цьому, немає публікацій, що висвітлюють проблеми аналізу по центрах відповідальності в банках. Управлінський облік у банках ведеться саме по центрах відповідальності, а тому необхідно розробити комплекс аналітичних показників для кожного центру відповідальності, що дозволить: оцінювати ефективність роботи кожного структурного підрозділу; розробляти систему оплати і стимулювання праці з акцентом на вклад кожного підрозділу у загальний результат діяльності банку; оцінювати прибутковість банківських продуктів (послуг) по підрозділам банку; визначити дохідність і прибутковість окремих клієнтів або груп клієнтів по підрозділам банку; приймати обґрунтовані управлінські рішення по кожному центру відповідальності, для підвищення ефективності діяльності банку.

Загалом, центри відповідальності розподіляються на: центри доходів, центри витрат, центри прибутку та центри інвестицій.

Центри доходів — підрозділи банку, діяльність яких, у першу чергу пов'язана зі здійсненням реалізації банківських продуктів (послуг). Діяльність центрів доходів оцінюється з точки зору отриманих ним доходів і понесених витрат.

Центри витрат — це первинні виробничі і обслуговуючі одиниці, що вирізняються одноманітністю функцій і виробничих операцій, рівнем технічної оснащеності і організації праці, спрямованістю витрат. Центри витрат можуть диференціюватися від робочого місця та до банку загалом.

Центри прибутку — це підрозділи, керівники яких наділені повною відповідальністю за прибутки та збитки. Центри прибутку можуть бути використані в банках, в яких структурні підрозділи мають право самостійно виходити на грошовий і фінансовий ринки, та операції на них [3, с. 738].

Центри інвестицій — це підрозділи, керівники яких відповідають не тільки за прибуток, але і за доцільність капітальних та фінансових вкладень. Центри інвестицій можна виокремлювати в банках, які мають багатофункціональний характер діяльності. Такі центри відповідальності створені для контролю не тільки витрат, надходження і прибутку, але і за власні вкладення, особливо довгострокові [1, с. 291].

Центрами відповідальності можуть бути: відділи, служби, департаменти, управління, секції.

Для центрів доходів необхідно аналізувати доходність у банку. Основні показники доходності: доходність активів; доходність банківських операцій; доходність банківських продуктів (послуг); покриття процентних, непроцентних та комісійних витрат.

Для центрів витрат проводять аналіз та оцінку витрат. Аналізуючи обсяг витрат, можна зробити висновок про потенціал центрів відповідальності, так і банку загалом. Доцільно аналізувати такі показники: рівень витратності активів; рівень процентних, комісійних витрат; собівартість банківських операцій; витрати на утримання персоналу; рівень витрат на покриття ризиків, на 1 працівника, на 1 грн прибутку.

Для центрів прибутку доцільно аналізувати прибутковість їх діяльності. В економічній літературі розраховують такі основні показники: прибутковість загальних активів (ROA); прибутковість дохідних активів; прибутковість акціонерного та власного капіталу (ROE); прибутковість доходу; прибуток на 1 працівника, на 1 акцію.

Для центрів інвестицій необхідно аналізувати майбутню вартість вкладених грошових коштів; період окупності вкладених коштів; рентабельність інвестицій (ROI); рентабельність цінних паперів.

Проте, в кожному центрі відповідальності, можуть формуватись і інші центри, наприклад, у центрах прибутку, формують центри витрат, або аналізують показники рівня витрат.

Для аналізу показників, необхідно для кожного центру відповідальності розробити форми звітності, які включатимуть такі дані по кожному структурному підрозділу: процентні доходи і витрати; комісійні доходи і витрати; непроцентні доходи і витрати; дохід; прибуток до оподаткування; чистий прибуток; загальні та дохідні активи; чисельність працівників; рівень витрат на працівників; акціонерний та власний капітал; інформація про цінні папери.

В результаті проведеного аналізу по всім показникам, отримана інформація дозволить обґрунтувати прийняті управлінські рішення по кожному центру відповідальності, які спрямовані на підвищення ефективності їх діяльності і банку загалом, а також реалізувати поставлені стратегічні завдання керівників банку.

Література

1. Голов С. Ф. Управлінський облік: Підручник. — К.: Лібра, 2003. — 704 с.
2. Клочков И. А. Управленческий учет в коммерческом банке: практическое пособие / И.А. Колчков, под ред. С.М. Шапигузова. — М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2002. — 192 с.

3. Кіндрацька Л. М. Фінансовий та управлінський облік у банках: Підручник. — К.: КНЕУ, 2008. — 816 с.

4. Парасій-Вергуненко І. М. Стратегічний аналіз у банках: теорія, методологія, практика: Монографія. — К.: КНЕУ, 2007. — 360 с.

5. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку: Підручник. — 2-ге вид. доп. і перероб. — К.: КНЕУ, 2004. — 468 с.

Лахтіонова Л. А., канд. екон. наук, доцент,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

СИСТЕМА ГРУПУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ДЛЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

В сучасних умовах господарювання вельми важливими є питання аналізу фінансової стійкості господарюючих суб'єктів.

У світовій та вітчизняній теорії та практиці фінансового аналізу та аналізу фінансової звітності не існує єдиних поглядів щодо методики аналізу фінансової стійкості. Це стосується насамперед показників, що її характеризують. На рівні суб'єктів малого підприємництва таке питання взагалі не розглядалося. Тому тема дослідження є актуальною.

Метою даного дослідження є розробка загальної системи групування відносних показників фінансової стійкості суб'єктів малого підприємництва зовнішньому фінансовому аналізу за даними фінансової звітності.

При відборі критеріїв розмежування показників фінансової стійкості для суб'єктів малого підприємництва необхідно виходити з сутності поняття фінансової стійкості, призначення кожної групи показників, методики визначення показників (маються на увазі математичні розрахунки — складання або віднімання та відношення складових показника) та наявності скороченої інформаційної бази для отримання вихідних даних для їх розрахунку.

Зразу треба наголосити на класичному критерії розмежування показників фінансової стійкості, як у зовнішньому, так і у внутрішньому фінансовому аналізі, — це методика визначення показників, відповідно до якої вони поділяються на абсолютні та відносні показники, на які наголошує більшість українських учених.

Важким та плутаним питанням є класифікація відносних показників фінансової стійкості.

Велика кількість різного роду відносних показників фінансової стійкості вимагає їх певної систематизації з метою полегшен-